

те са били принудени да търсят такова устройство на живот, което да им гарантира колективно разбирателство, мощ и съпротива против системните азиатски аспирации към земи на Европа. Съчетанието на държавността със славянската община, вероятно, са легнали в основата на това устройство и неговата антиазиатска насоченост и реализация. Държавността е дала гаранция за военната мощ и готовност, а славянската община - гаранция за задружен живот в рамките на големия род. Оттук навярно идват не само военните способности на славянството, но и неговата откритост, доброта и състрадателност към всички потиснати и унижени от чужди (особено пък азиатски) сили.

Нека не се забравя, че учени и поети отдавна са доловили и отразили в своето творчество основните особености на славянски бит, душевност и култура. Славяните могат и да са попаднали под робство, но никога (като цяло, а не спрямо отделни групи и индивиди) те не са ставали роби.* Робската примиреност, робската психика им е чужда и дори враждебна. Именно и затова, въпреки превратностите в историята им, те са се съхранили като етнически формирания на европейския континент и присъстват на него като обособена обществена и културна даденост. Това че те живеят и се развиват в Европа, и че в същото време най-често и най-дълготрайно са понасяли и разгромявали азиатските набези, е формирало в славяните особена душевност - не само да умеят да ценят и да защитават своето, но и да разбират и да уважават чуждото. Оттук и устойчивата етническа съхраненост и голямата отвореност на славяните към другите.

Вероятно, вековният опит е научил ромите да се ориентират в оценките на етносите, в земите на които те се настаняват временно или трайно. Вероятно, те са доловили някаква съществена разлика между славянското и неславянското население на Европа - пропътували са нейните земи от изток на запад и от юг на север, от запад на изток и от север на юг, - докато вземат решение да "улегнат" по ония места, които са им позволили да получат относително най-благоприятни

* Независимо, че в някои западноевропейски езици славянин и роб са почти синонимно дефинирани и фиксирани (б. м. - Съставителят)